

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetusneuvos Ville Heinonen

Opetusneuvos Seija Rasku

Viite OKM/122/040/2011

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TUTKINTOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISLINJAUKSET (TUTKE 2) – AMMATILLISTEN TUTKINTOJEN KOKONAISUUDESTA

Yleistä ammatillisten tutkintojen kokonaisuudesta

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta pitää TUTKE 2-työryhmän ja ohjausryhmän laatimaa linjausasiakirjaa kattavasti ammatillisen koulutuksen historiallista kehitystä ja koulutuksen nykytilaa kuvaavana. Johdannossa on otettu ansiokkaasti kantaa myös työelämän, ammattien ja työtehtävien muutoksiin ja elinikäisen oppimisen taitojen hallintaan.

Työpaikat tulevat olemaan oppimisympäristöinä jatkossa yhä enemmän. Aikaisemman osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen vaatimukset tulevat kasvamaan työelämän rakenteiden muuttuessa. Ammatillisia tutkintoja tulee tarkastella osaamisen tuottamisessa kokonaisuutena. Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta pitää jatkossakin hyvänä sitä, että osaamista ja ammattitaitoa kuvataan jatkumoina saman alan tutkinnoissa (pt, at, eat) silloin, kun se on luontevaa.

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta esittää käsityksensä TUTKE 2-esityksiin seuraavasti:

1 Ammatillisen tutkinnon määritelmä ja tutkintotyyppien kriteerit

Ammatillisen tutkinnon määritelmä

Kuntoutus- ja liikunta-ala koulutustoimikunta pitää esityksiä ammatillisten tutkintojen määrittelystä, kokonaisuudesta ja rakenteesta selkeinä ja kannatettavina. **Kaikille ammatillisille tutkinnon osille yhteisessä osaamisessa** tulisi kuitenkin kiinnittää enemmän huomiota työelämässä tarvittavien taitojen vahvistamiseen, työsopimuslainsäädäntöön, esimerkiksi valmiuksiin solmia työsopimus ja tulla tietoiseksi omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan työelämässä sekä työturvallisuussäädöksistä. Hyvin tärkeänä osaamisena on pidettävä myös alaistaitoja ja työyhteisötaitoja, muun muassa kykyä työskennellä tarvittaessa johdettuna tai ohjattuna, kykyä näkemään ja ymmärtämään työnsä osana kokonaisuutta sekä oman työn merkityksen ja vaikutusten oivaltaminen koko työyhteisön kannalta. Yrittäjyysosaamista ja yrittäjänä toimimista korostetaan tutkinnoissa, vaikka käytännössä realistisia mahdollisuuksia yrittäjänä toimimiseen on varsin harvoilla aloilla.

Tutkintotyyppien kriteerit

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta pitää pääosin hyvänä uudistuksena esityksiä tutkintotyyppien kriteerien määrittelystä. Säädeltyihin ammatteihin johtavissa tutkinnoissa, esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnossa, tulee kuitenkin pitää huoli siitä, ettei perustutkinnon tuottamaa osaamista ”madalleta” nykyisestään itsenäisen työstä suoriutumisen ja kielitaidon osalta liian tiukkaan sidotuilla yhteisillä kriteereillä.

II Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenne

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta kannattaa pääosin TUTKE2-esitystä **tutkintojen ja perusteiden valmisteluprosessista (1.1) ja tutkintorakenneasetuksista 1.2)**. Tutkintojen tarkastelu kokonaisuutena edellyttää, että niistä on säädetty yhdellä asetuksella. Yhtenäiset käsitteet edistävät tutkintojen ja perusteiden ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Säädeltyihin ammatteihin johtavissa tutkinnoissa ei kuitenkaan ole perusteltua esitys, että perustutkinnoissa tai niiden koulutusohjelmissä /osaamisaloissa olisi vaihtelua suoritustavan mukaan.

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta pitää pääosin hyvinä TUTKE2-esityksiä **tutkintojen ja koulutusohjelmien/osaamisalojen nimistä sekä tutkintonimikkeistä (2)**. Erityisesti tutkintonimikkeellä voi olla merkitystä säädeltyjen ammattien harjoittamisen ja muun muassa arvonalisäverotuskohtelun kannalta. Mahdollisesti tulevista uusista tutkintonimikkeistä ja tarvittavasta nimikkeiden suojasta tulee sopia yhteistyössä alan viranomaisten ja työelämän kanssa siten, että tutkinnon nimi ei aiheuta harhakuvaa kyseisen tutkinnon tuottamasta osaamisesta ja tutkinnon tasosta ammatillisessa tutkintorakenteessa.

III Tutkintotyyppien ja tutkintojen laajuus

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta kannattaa pääosin TUTKE2-esityksiä **ammatillisten perustutkintojen laajuudesta ja laajuuden kuvaamisesta ECVET-pisteinä**. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen pisteytystä tulee vielä selvittää. Minimilaajuuden ylittäminen on hyvä erityisistä syistä. Ylitykset mahdollistava rahoitus tulee kuitenkin varmistaa pikaisesti rahoitussäädöksiä uudistamalla kaikissa järjestämisuudistoissa.

IV Ammatillisten tutkintojen muodostuminen

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta kannattaa pääosin TUTKE2-esityksiä **tutkintojen muodostumisesta vähintään kahdesta osaamisalasta (1) ja tutkinnon muodostumisen ”perusyksiköstä” tutkinnon osasta (2)**, joista tutkinto muodostuu muodostumissääntöjen perusteella. Käsitteiden uudistus on hyvin tarpeellinen asia. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien perustutkintojen ECVET-pisteiden määrittelyssä jää epäselväksi, tulevatko pisteet koskemaan myös ammattitaitoa täydentäviä ja vapaasti valittavia tutkinnon osia (ks.s.22). Esityksessä on kuvattu hyvin tutkintojen loppuun suorittamista edistävät järjestelyt eri järjestämistapoja hyödyntämällä silloin, kun opiskelija tai tutkinnon suorittaja käy välillä työelämässä. Rahoituksen säätelyä on ryhdyttävä pikaisesti tarkistamaan.

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta pitää hyvänä TUTKE2-esitystä **pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista (4)** ja niiden päättämisestä tutkintokohtaisesti tutkinnon perusteissa. Valinnaisuuden määrittelyssä ja laajuudessa tulisi voida ottaa tarkemmin huomioon säädeltyjen ammattien tilanne. Tällä hetkellä näyttötutkintona suoritettavissa ammatillisissa perustutkinnoissa on valinnaisuudessa eroja verrattuna ammatillisissa

peruskoulutuksessa suoritettaviin tutkintoihin. Tätä ei voida pitää tutkinnon suorittajien kannalta tasa-arvoisena asiana.

V Ammatillisten tutkintojen opetussuunnitelman/tutkinnon perusteet ja niiden valmisteluprosessi

Perusteiden sisällön muodostuminen ja valmisteluprosessi (vireille tulo, asian käsittely, kuuleminen, päätös) on kuvattu TUTKE2-esityksessä selkeästi ja loogisesti. Osaamisen jatkumot voidaan selkeyttää eri tutkintotyyppien välillä, kun osaamista tarkastellaan kokonaisuutena (pt, at, eat). Tällä hetkellä hierarkian ylätasolla tapahtuva asioiden käsittely ja päätöksen teko vie varsin paljon aikaa. Prosessissa tulisi päästä nopeammin tutkintorakenne-esitysten jälkeiseen päätöksen tekoon ja perustetyön käynnistämiseen. Hyvä asia on perusteiden uudistuksiin liitettävä kustannusvaikutusten arviointi.

Kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunnan puolesta

Riitta Vehovaara
Puheenjohtaja

Aira Rajamäki
Sihteeri

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi